

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/42/2019
Identifikačné číslo spisu: 6018200791
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6018200791.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu, JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): U. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. W. XXX, právne zastúpený: JUDr. Rudolf Fajbík, advokát, so sídlom Dobšinského 14, Banská Štiavnica, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, ul. 29. augusta 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23. októbra 2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 30/Sa/18/2018-45 zo dňa 9. mája 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom, č. k. 30/Sa/18/2018-45 zo dňa 9. mája 2019, zamietol návrhy žalobcu na prerušenie konania a zamietol aj jeho žalobu proti rozhodnutiu žalovanej, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23. októbra 2018. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým Sociálna poisťovňa, ústredie (orgán verejnej správy 1. stupňa) zamietla žiadosť žalobcu o starobný dôchodok ku dňu 07.05.2018 podľa § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“ alebo zákon č. 461/2003 Z.z.) a § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o sociálnom zabezpečení“ alebo zákon č. 100/1988 Zb.).

2. V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd uviedol, že zamietol návrhy žalobcu na prerušenie súdneho konania vznesené v zmysle § 100 ods. 1 písm. b) Správneho súdneho poriadku, pretože návrh na prerušenie konania z dôvodu podania návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR ohľadne súladu ustanovenia § 174 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení s Ústavou SR správny súd nepovažoval za dôvodný. Z rovnakých dôvodov nepovažoval správny súd za dôvodnú ani žalobnú námietku týkajúcu sa výkladu ustanovenia § 174 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení pre účely

aplikácie § 174 ods. 1 písm. b) Zákona o sociálnom zabezpečení žalovaným, ako aj orgánom verejnej správy 1. stupňa, pretože výkladom ustanovenia § 174 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení (so zohľadnením aj jeho predchádzajúcich znení) sa vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane zaoberal Najvyšší súd SR. Správny súd mal za to, že ide o ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, ktorej sa pri rozhodovaní o správnej žalobe žalobcu pridrižoval.

3. Krajský súd považoval záver orgánov Sociálnej poisťovne, že žalobca nespĺnil podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok v zmysle § 174 ods. 1 písm. b) Zákona o sociálnom zabezpečení z dôvodu nespĺnenia podmienky stanovenej v § 174 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení, pretože zamestnanie v zvýhodnenej pracovnej kategórii netrvalo k 31.12.1999, za správny. Vychádzal pritom najmä z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/96/2017 zo dňa 27.02.2019 a sp. zn. 9So/146/2016 zo dňa 25.04.2018, na ktoré poukázal, a v zmysle ktorých, pokiaľ zákonodarca mal v úmysle poskytovať určitým skupinám baníkov starobný dôchodok skôr, ale za presne určených podmienok uvedených v § 174 ods. 1 a 2 Zákona o sociálnom zabezpečení, tak potom Sociálna poisťovňa a aj správny súd sú viazané takým zákonom. Podmienka trvania určeného zamestnania do 31.12.1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú, keďže sa rovnako zaobchádza so všetkými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.

4. Žalobca v danom prípade nenamietal počet dní dôchodkového poistenia, ktoré mu boli zohľadnené, namietal nesprávne právne posúdenie doby výkonu základnej vojenskej služby od 31.03.1981 do 10.04.1983. K tomuto krajský súd uviedol, že ako doba zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie sa podľa § 18 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení započítavajú náhradné doby s výnimkou doby nezamestnanosti a doby ustanovené v nariadení č. 117/1988 Zb., pokiaľ sú obklopené dobou výkonu práce uvedenou v § 18 ods. 1 Zákona o sociálnom zabezpečení. V zmysle § 18 ods. 3 Zákona o sociálnom zabezpečení, sa ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení, započítava z náhradných dôb za podmienok podľa § 18 ods. 2 tohto zákona iba doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské alebo podporu pri ošetrovaní člena rodiny. Iné náhradné doby sa započítavajú ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b) Zákona o sociálnom zabezpečení. V zmysle § 9 ods. 1 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení, je náhradnou dobou aj doba služby v Československých ozbrojených silách, pokiaľ sa táto doba nehodnotí už ako služba vojaka z povolania a doba inej vojenskej služby. V zmysle podmienky stanovenej v § 18 ods. 3 Zákona o sociálnom zabezpečení, bola potom doba výkonu základnej vojenskej služby orgánmi Sociálnej poisťovne správne zhodnotená ako doba zamestnania I. A pracovnej kategórie, nie ako I. AA pracovnej kategórie. Nariadenie č. 117/1988 Zb. rieši iné doby, ktoré sa započítavajú ako doby zamestnania I. (resp. II.) pracovnej kategórie alebo ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom v hlbinných baniach. Doba výkonu základnej vojenskej služby je ako náhradná doba vymedzená v Zákone o sociálnom zabezpečení (§ 9) a podmienky jej hodnotenia sú jednoznačne vymedzené v § 18 ods. 3 Zákona o sociálnom zabezpečení. Z uvedených dôvodov považoval správny súd za nedôvodnú žalobnú námietku o nesprávnom výklade ustanovenia § 5 a § 6 nariadenia č. 117/1988 Zb., a z týchto dôvodov nepovažoval za dôvodné ani vyhovieť návrhu žalobcu na prerušenie konania z dôvodu podania návrhu Ústavnému súdu SR o súlade týchto ustanovení právneho predpisu s Ústavou SR.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v ust. § 440 ods. 1 písm. g) SSP, teda z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

6. V úvode kasačnej sťažnosti sťažovateľ konštatoval, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s jednotlivými tvrdeniami a argumentami, ktoré v konaní predložil, čo nezodpovedá zákonným požiadavkám na riadne odôvodnenie rozsudku, čím zároveň neposkytol žalobcovi súdnu ochranu pred nezákonným postupom orgánu verejnej správy. Záver krajského súdu, že doba výkonu základnej vojenskej služby sa nezapočítava do zvlášť zvýhodnenej pracovnej kategórie ale len do kategórie I., je podľa jeho názoru nesprávny. Krajský súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, aký vplyv má na posudzovanie veci skutočnosť, že práca pred i po výkone základnej vojenskej služby bola vykonávaná v

uránovej bani, resp. v podmienkach ironizujúceho žiarenia. Predmetnú otázku súd nevyložil v zmysle právnej normy, bral do úvahy iba jej doslovné znenie. Za základnú otázku sťažovateľ považuje, či možno výkladom dospieť k záveru, že doba výkonu základnej vojenskej služby má byť hodnotená len ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie bez osobitných zvýhodnení alebo ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinej bani ako kategória I.AA, čo v danom prípade podstatne nemení situáciu, ale v iných prípadoch to môže byť rozhodujúce, alebo ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinej bani postavenej na roveň uránovej bani, čo podstatne mení situáciu pre žalobcu.

7. Vo vzťahu k ustanoveniu § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. krajský súd vec nesprávne právne posúdil nesprávnym výkladom právnej normy. Krajský súd sa venoval len doslovnému zneniu uvedeného ustanovenia, pričom poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, avšak citoval len rozhodnutia jedného senátu. Otázkou je, či doslovné znenie právnej normy vyjadruje skutočný úmysel zákonodarcu, teda účelu zákona a či je správne vykladaný v praxi. Poukázal v tejto súvislosti na dôvodovú správu k predmetnému ustanoveniu, pričom zvolené znenie zákona a jeho výklad je v rozpore s deklarovávaným účelom zákona. Podľa názoru sťažovateľa, účelu zákona zodpovedá taký výklad, podľa ktorého nárok zostane zachovaný každému, kto získa potrebnú dobu zamestnania najneskôr do určeného dňa, do 31. 12. 1999. Jedná sa o určenie lehoty dokiaľ a nie určenie termínu, ku ktorému dňu. Za správny výklad právnych noriem považuje sťažovateľ taký, ktorý je v súlade s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Každý zákon platí pre všetkých rovnako, a preto nemôže byť správne tvrdenie, že podmienka trvania zamestnania k dátumu uvedenému v texte zákona nemôže byť diskriminačná. Argumentami sťažovateľa sa krajský súd nezaoberal a preto je jeho rozhodnutie arbitrárne a formálne.

8. Na základe uvedených dôvodov žiadal sťažovateľ kasačný súd, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a zrušil rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňové rozhodnutie orgánu verejnej správy.

9. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že nepovažuje dôvody uvedené v kasačnej sťažnosti za opodstatnené a trvá na správnosti rozhodnutí. Krajský súd správne zistil skutkový stav, vec náležite právne posúdil, a preto navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 S. s. p.), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 S. s. p.) preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

11. Podľa § 2 ods. 1 a 2 S.s.p., v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

12. Predmetom konania bolo posúdenie otázky, či doba výkonu základnej vojenskej služby pre účely starobného dôchodku sťažovateľa bola správne zaradená do I. kategórie, keď táto doba bola obklopená prácou pod zemou v hlbinných baniach, v podmienkach ironizujúceho žiarenia, keď z tohto dôvodu mala byť (podľa názoru sťažovateľa) doba výkonu základnej vojenskej služby započítaná do zvlášť zvýhodnenej pracovnej kategórie. Predmetom prieskumu bola aj zákonnosť výkladu § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. orgánmi verejnej správy.

13. Podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z., poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

14. Podľa § 274 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú. Suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku.

15. Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., ak zamestnanie trvalo aspoň rok započítavajú sa doňho tieto náhradné doby:

a) doba služby v československých ozbrojených silách, pokiaľ sa táto doba už nehodnotí ako služba vojaka z povolania,

b) doba inej vojenskej služby,

c) doba odbojovej činnosti včítane väznenia (internácie) z politických, národnostných alebo rasových dôvodov v čase neslobody,

d) doba, po ktorú sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu,

e) doba, po ktorú sa rodič staral o dieťa do šiestich rokov veku alebo dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté maloleté dieťa, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť, ak nebolo umiestnené v zariadení pre takého dieťa s celoročným alebo týždenným pobytom; dieťaťom sa rozumie dieťa vlastné (osvojené) a dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu,

f) doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské, peňažnú pomoc v materstve a podporu pri ošetrovaní člena rodiny, doba, po ktorú sa mužovi z dôvodu starostlivosti o dieťa poskytoval príspevok alebo peňažná pomoc, a doba ošetrovania (starostlivosti) člena rodiny po uplynutí obdobia, po ktoré občan poberal podporu pri ošetrovaní člena rodiny, pokiaľ v tomto čase zamestnanie trvalo,

g) doba odborného školenia,

h) doba poberania invalidného dôchodku alebo dávky, ktorá sa od 1. januára 1957 považuje za invalidný dôchodok,

i) doba prípravy na pracovné uplatnenie za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom,

j) doba poberania čiastočného invalidného dôchodku, po ktorú sa vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. januára 1957,

k) doba, po ktorú sa občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý nebol požívateľom čiastočného invalidného dôchodku, vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. októbra 1988.

16. Podľa § 14 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu

kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemikotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

17. Podľa § 18 ods. 1 až 6 zákona č. 100/1988 Zb., ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti zamestnania uvedeného v príslušnom rezortnom zozname zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

Ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítavajú aj

- a) náhradné doby s výnimkou doby nezamestnanosti,
 - b) doby ustanovené nariadením vlády Československej socialistickej republiky,
- pokiaľ sú obklopené dobou výkonu práce uvedenom v odseku 1.

Ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) sa započítavajú za podmienky ustanovenej v odseku 2 z náhradných dôb iba doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské alebo podporu pri ošetrovaní člena rodiny; ak uvedené zamestnanie prerušili iné náhradné doby, započítavajú sa tieto doby ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b).

Pri zmene zaradenia zamestnania do pracovnej kategórie sa započítava doba zamestnania podľa nového zaradenia pracujúcemu od začiatku preukázaného výkonu zamestnania, ak je to preňho výhodnejšie, inak odo dňa účinnosti príslušného výnosu, ktorým sa táto zmena vykonala. Ustanovenie predchádzajúcej vety platí len vtedy, keď deň, od ktorého sa priznáva dôchodok, spadá do obdobia odo dňa účinnosti tohto výnosu. Ak sa v dôsledku zmeny v zaradení zamestnania do pracovnej kategórie zníži aj veková hranica pre odchod do dôchodku a občan túto hranicu už dosiahol, považuje sa za deň vzniku nároku na dôchodok najskôr deň účinnosti príslušného výnosu, ktorým sa táto zmena vykonala.

Ak občan nebol zamestnaný v I. pracovnej kategórii po dobu potrebnú pre nárok na dôchodok z tejto pracovnej kategórie [§ 21 ods. 1 písm. a) až d) a § 30 ods. 2 písm. a)], započítava sa doba zamestnania v I. pracovnej kategórii pre nárok na dôchodok z II. pracovnej kategórie ako doba zamestnania v II. pracovnej kategórie. Obdobne sa postupuje pri započítavaní dôb zamestnaní I. pracovnej kategórie s rozdielnymi podmienkami nároku na dôchodok a pri započítavaní časti roka zamestnania v I. pracovnej

kategórii pre výšku dôchodku.

Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie, funkcií, ak nárok na dôchodok nevznikol podľa piatej časti tohto zákona.

18. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

19. Podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

20. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

21. Nárok na starobný dôchodok vzniká najskôr dovŕšením dôchodkového veku, ktorý podľa § 65 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. je 62 rokov. Skorší vznik nároku na starobný dôchodok odôvodňuje splnenie podmienok, uvedených v § 21 ods. 1, § 132 ods. 1 alebo § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.

22. Kasačný súd z obsahu spisu zistil, že sťažovateľ, narodený dňa XX.XX.1961, podaním zo dňa 08. 06. 2018 žiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku. Bolo preukázané, že v období od 14. 01. 1981 do 06. 02. 1992 vykonával zamestnanie ako baník v podniku Rudné bane, š. p., Banská Bystrica, závod Banská Štiavnica, zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. Vykonávanie tejto práce bolo prerušené výkonom základnej vojenskej služby (ZVS), v

čase od 31. 03. 1981 do 20. 04.1983. Je nepochybné, že výkon ZVS bol obklopený zamestnaním I. pracovnej kategórie. Výkon zamestnania I. kategórie, vrátane obdobia ZVS sťažovateľa, trval 11 rokov a 22 dní (od 14.01.1981 do 06.02.1992). Podľa osobného listu dôchodkového poistenia, bolo obdobie zamestnania u zamestnávateľa, Rudné bane š. p., Sociálnou poisťovňou zaradené ako pracovná kategória I.AA. Zároveň je zrejmé, že ku dňu podania žiadosti o starobný dôchodok, dovŕšil sťažovateľ vek 57 rokov.

23. Okrem podmienky dovŕšenia potrebného veku a odpracovania stanovenej doby zamestnania v I. (resp. I.AA) pracovnej kategórii, stanovil zákonodarca v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. ďalšiu podmienku pre nárok na skorší odchod do starobného dôchodku, a to, aby zamestnanie I. pracovnej kategórie trvalo k 31. decembru 1999. Najvyšší súd Slovenskej republiky už viac krát judikoval, že podmienka trvania určeného zamestnania do 31. decembra 1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú ani vo vzťahu k sťažovateľovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii. Podmienka uvedená v ust. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. je kogentne stanovená tak, že na zohľadnenie skoršieho odchodu do dôchodku poistencov v I. pracovnej kategórii (podľa §174 ods. 1) sa vyžaduje, aby takéto zamestnanie trvalo do 31.12.1999. Zákonná úprava neobsahuje žiadne výnimky z predmetnej úpravy. Najvyšší súd Slovenskej republiky nevidel dôvod odchyliť sa od takto ustálenej judikatúry.

24. Zákon č. 100/1988 Zb. v ustanovení § 14 ods. 2, presne špecifikuje jednotlivé skupiny zamestnaní, zaradené do jednotlivých pracovných kategórií. Zo zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach podľa § 14 ods. 2 písm. a), ustanovenie § 174 ods. 1 písm. a) až d) konkretizuje, vyčleňuje a osobitne zvýhodňuje pre vznik nároku na skorší starobný dôchodok poistencov, ktorí pracovali potrebný počet rokov v uránových baniach, resp. v baniach s výskytom ionizačného žiarenia, v ktorých pracovné prostredie s ohľadom na jeho negatívne dôsledky na zdravie človeka zodpovedalo prostrediu v uránových baniach. Vzhľadom na okolnosť, že sťažovateľ nepracoval v takomto špecifickom druhu baní do 31.12.1999, nespĺnil jednu z podmienok na vznik skoršieho nároku na starobný dôchodok. Na splnenie tejto podmienky nemá vplyv skutočnosť, že žalovaný do doby zamestnania v pracovnej kategórii I.AA nezarátal aj obdobie výkonu ZVS sťažovateľom.

25. V danom prípade sťažovateľ nedosiahol dôchodkový vek do 21.12.1999, a preto nebol žiaden dôvod posudzovať vec podľa právnej úpravy účinnej do 21.12.1999, ako sa toho domáhal sťažovateľ. Žalovaný posudzoval splnenie podmienok pre nárok na starobný dôchodok podľa účinnej právnej úpravy, t. j. zákona č. 461/2003 Z. z., preto sa jeho dôchodkový vek určuje podľa ustanovení tohto zákona, za súčasného zachovania výhod vyplývajúcich zo zaradenia zamestnaní do I. pracovnej kategórie podľa predchádzajúcej právnej úpravy.

26. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k záveru, že sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 písm. b) dovŕšením 57 rokov, pretože zároveň nespĺnil podmienku podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., nevznikol mu nárok na starobný dôchodok ani podľa § 21 ods. 1 alebo § 132 cit. Zákona. Tento nárok mu vznikne podľa § 65ods. 1 v spojení s aktuálnou právnou úpravou. Keďže k dátumu 08.06.2018, od ktorého žiadal starobný dôchodok priznať, vek požadovaný zákonom nedovŕšil, žalovaná preskúmaným rozhodnutím zamietla jeho žiadosť v súlade so zákonom.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že krajský súd vec správne právne posúdil, a preto kasačnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP.

29. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 v spojitosti s ust. § 167 ods. 1 SSP a neúspešnému sťažovateľovi nepriznal náhradu trov kasačného konania.

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.